পাঠ ১৪

স্কাউট আৰু গাইড

একতাৰ বলত অসাধ্যও সাধন হয়। এই কথা আমি সকলোৱে উপলব্ধি কৰা উচিত। কেতিয়াবা অকলে নোৱৰা কাম লগে-ভাগে কৰাৰ অভিজ্ঞতা তোমালোকৰ নিশ্চয় আছে। এক গোট হৈ কাম কৰিবলৈ হ'লে পাৰস্পৰিক বিশ্বাস, সাধুতা, পৰোপকাৰ, দেশ-প্ৰেম, ভাতৃত্ববোধ, সকলো জীৱৰ প্ৰতি দয়া, মমতা আদি গুণবোৰো আয়ত্ত কৰিব লাগিব। এই গুণবোৰ বিকশিত কৰাত সহায় কৰিবলৈ পৃথিৱীজুৰি অনেক অনুষ্ঠান আছে। এনেধৰণৰ দুটামান অনুষ্ঠানৰ বিষয়ে এই পাঠটিৰ জৰিয়তে জানিব পাৰিবা।

দেউতাকৰ লগত দৰ্শনা আৰু দুৰ্লভে সন্ধিয়াৰ দূৰদৰ্শনৰ বাতৰি চাই আছে। এনেতে পুঠিমাৰী নদীৰ বাঢ়নি পানীয়ে মথাউৰি ভাঙি কেইবাখনো গাঁও বুৰাই পেলোৱাৰ বাতৰি সম্প্ৰচাৰ হ'ল। অঞ্চলটোৰ ৰাইজৰ নাজল-নাথল অৱস্থা দৰ্শনাহঁতে দেখিলে । মানুহৰ লগতে জীৱ-জন্তুৰো থাউনি নোহোৱা হৈছে। বানপীড়িত ৰাইজক উদ্ধাৰ আৰু সহায়ৰ বাবে চৰকাৰে চাউল, চিৰা, গুৰ বিতৰণ কৰিছে। পানীৰ মাজত আবদ্ধ হৈ থকাসকলক নাৱেৰে উদ্ধাৰ কৰা হৈছে। চৰকাৰী সাহায্যকাৰী দলৰ লগত কিছুমান যুৱক-যুৱতীকো সাহায্যৰ কামত ব্যস্ত থকা দেখা গৈছে। বান সাহায্যৰ কামত যুৱক-যুৱতীসকলক ব্যস্ত হৈ থকা দেখি দৰ্শনা আচৰিত হ'ল। ইমান বিপদসংকুল কামত তেওঁলোক লাগি আছে! দৰ্শনাই দেউতাকক সুধিলে— "দেউতা, এই যে নীলা পোছাক, মূৰত টুপী আৰু ডিঙিত স্কাৰ্ফ বন্ধা যুৱক-যুৱতীসকল, এওঁলোক কোন? পুলিচৰ মানুহ নেকি দেউতা?"

দৰ্শনাৰ কথাত দেউতাকে হাঁহি ক'লে— "আঁকৰী! তেওঁলোক পুলিচ নহয়। তেওঁলোক স্কাউট আৰু গাইডৰ যুৱক-যুৱতী। চৰকাৰী বাহিনীৰ লগতে তেওঁলোকে ৰাইজলৈ সেৱা আগবঢ়াইছে। দৰ্শনাই দেউতাকক সুধিলে— "স্কাউট আৰু গাইডনো কি দেউতা?" ইতিমধ্যে সন্ধিয়াৰ বাতৰি শেষ হৈছে। দেউতাকে লগে লগে টি.ভি.ৰ ছুইচটো বন্ধ কৰি দৰ্শনা আৰু দুৰ্লভক স্কাউট আৰু গাইডৰ বিষয়ে ক'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে— "স্কাউট আৰু গাইড হৈছে পৃথিৱীজুৰি থকা এটা সংগঠন। এই সংগঠনটোক

প্ৰধানকৈ তিনিটা পৰ্যায়ত ভাগ কৰা হৈছে। প্ৰতিটো পৰ্যায়ৰ নাম বেলেগ বেলেগ। সংগঠনটোৰ একেবাৰে নিম্ন পৰ্যায়ত থকা ল'ৰাৰ গোটটোক 'কাব' আৰু ছোৱালীৰ গোটটোক 'বুলবুল' বোলে। মধ্য পৰ্যায়ত থকা ল'ৰাৰ গোটটোক 'স্কাউট' আৰু ছোৱালীৰ গোটটোক 'গাইড' বোলা হয়। একেবাৰে উচ্চ পৰ্যায়ত

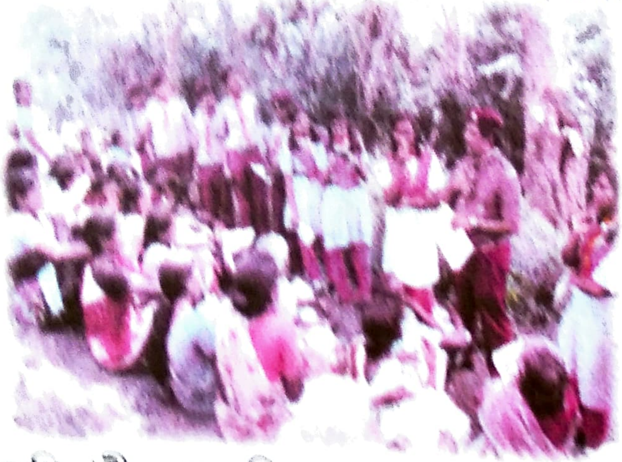

থকা ল'ৰাৰ গোটক 'ৰোভাৰ' আৰু ছোৱালীৰ গোটক বোলা হয় 'ৰেঞ্জাৰ'। তদুপৰি, এই স্কাউট আৰু গাইডৰ সকলো সদস্যই কিছুমান নিৰ্দিষ্ট সংকল্প আৰু নীতি নিয়ম মানি চলে। সাধুতা, বন্ধুত্ব, ৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতি আনুগত্য, জীৱ-জন্তুৰ প্ৰতি দয়া, পৰোপকাৰ, সৎ-চিন্তা, সৎ-কৰ্ম আদিয়েই এই সংগঠনৰ মূল কথা। প্ৰতিজন স্কাউট আৰু প্ৰতিগৰাকী গাইডৰ ঘাই লক্ষ্য হৈছে সৎ চৰিত্ৰৰ অধিকাৰী হোৱা। বিপদত পৰাজনক সহায় কৰা, অন্যায়ৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ কৰা আৰু জনহিতকৰ কাম কৰা — এনে শিক্ষাই তেওঁলোকক লোক-সেৱা, সমাজ-সেৱা আৰু দেশ-সেৱাত ব্ৰতী হোৱাৰ লগতে স্বাৱলম্বী হ'বলৈ প্ৰেৰণা যোগায়।"

"তোমালোকে এটা কথা জানি ভাল পাবা যে এটা সময়ত ময়ো স্কাউটৰ সদস্য আছিলোঁ। কি জানা, স্কাউট আৰু গাইডে সদায় আত্মনিৰ্ভৰশীল হ'বলৈ শিকায়। মৌ-পালন, মীন-পালন, কৃষি, বয়ন, হস্ত-শিল্প আদি সকলো প্ৰকাৰৰ বৃত্তিকে ই সমাদৰ কৰে। এনেবোৰ কামৰ প্ৰতি স্কাউট-গাইডৰ সদস্যসকলে সকলোকে উৎসাহ আৰু প্ৰেৰণা যোগায়।"

"অ' ৰ'বাচোন! তোমালোকক মই স্কাউটত থকা সময়ত ঘটা এটা ঘটনাৰ কথা কওঁ। তেতিয়া মই দশম শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ। হঠাৎ এদিন আমাৰ ঘৰলৈ এজাক মৌ ক'ৰবাৰ পৰা উৰি আহিল। আমাৰ ঘৰখনত হুৰা-দুৰা লাগিল। মই সকলোকে ধৈৰ্য ধৰিবলৈ ক'লোঁ আৰু মৌ-জাকৰ গতি-বিধি লক্ষ্য কৰিলোঁ। এসপ্তাহমান মৌ-জাক আমাৰ বাৰীৰ ডাঙৰ গছ এজোপাতে থাকিল। তেতিয়া মই খাদী গ্ৰামোদ্যোগ ব'ৰ্ডলৈ গৈ মৌ-বাহ এটা যোগাৰ কৰিলোঁ আৰু বাহত মৌ-জাকক সোমোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিলোঁ। স্কাউটত থকা কাৰণে মোৰ বাবে মৌ ধৰা কামটো সহজ হৈ পৰিছিল।" দেউতাকৰ সাহসৰ কথা জানি দুয়োটাই আচৰিত হৈ তেখেতৰ মুখলৈ চাই থাকিল।

এনেতে ভিতৰৰ পৰা মাকে তেওঁলোকক ভাত খাবলৈ মাতিলে। ভাত খাই থাকোঁতে দুৰ্লভে

দেউতাকক সুধিলে— "দেউতা, স্কাউট আৰু গাইডৰ দৰে আৰু কিবা সংগঠন আছে নেকি?" দুৰ্লভৰ কথা শুনি দেউতাকে ক'লে- "অ' আছে!"

"সেয়া বাৰু ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষাৰ্থী বাহিনী নেকি?" দেউতাকক দৰ্শনাই সুধিলে।

"এৰা, তুমি ঠিকেই কৈছা। ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষাৰ্থী বাহিনীক চমুকৈ এন.চি.চি. বুলিহে সকলোৱে জানে। ই দেশৰ এটা জনহিতৈষী সংগঠন। এন.চি.চিক ভাৰতৰ তৃতীয় স্তৰৰ প্ৰতিৰক্ষা বিভাগ বুলি কোৱা হয়। মহাবিদ্যালয় আৰু বিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী এই সংগঠনৰ সদস্য-সদস্যা হ'ব পাৰে। তাৰ বাবে প্ৰশিক্ষণো ল'ব লাগে। এই সংগঠনৰ মহাবিদ্যালয়ৰ শাখাক জ্যেষ্ঠ শাখা আৰু বিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শাখাবোৰক কনিষ্ঠ শাখা বোলে।" দেউতাকৰ কথাৰ মাজতে দুৰ্লভে মাত লগালে— "দেউতা, এন.চি.চিৰ লক্ষ্য কি কি?" দেউতাকে দুৰ্লভৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দি ক'লে— "ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষাৰ্থী বাহিনীয়ে যুৱ প্ৰজন্মৰ একোজন ছাত্ৰক উচ্ছৃংখল আচৰণ কৰাৰ পৰিবৰ্তে চৰিত্ৰৱান, সত্যবাদী, সাহসী নেতা হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰে। এই সংগঠনৰ সদস্যসকলে মিছা কথা কোৱা, অপকৰ্ম কৰা বা অপসংস্কৃতিমূলক কাম-কাজৰ পৰা নিজকে আঁতৰাই ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰে। গতিকে বৰ্তমান সময়ত শিক্ষাৰ্থী বাহিনীৰ প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰয়োজন আছে।"

কথাখিনি শেষ কৰি দেউতাক কিছুসময় ৰ'ল। তাৰ পাছত দৰ্শনা আৰু দুৰ্লভক উদ্দেশ্য কৰি ক'লে— "আজি তোমালোকক আমাৰ দুটা সংগঠনৰ বিষয়ে থূলমূলকৈ ক'লোঁ। ডাঙৰ হ'লে তোমালোকে এই দুটা সংগঠনৰ যিকোনো এটাৰ সদস্য হ'ব পাৰিবা। তেতিয়া তোমালোকে সমাজ তথা ৰাইজৰ কল্যাণমূলক কামত আত্মনিয়োগ কৰিবলৈ সুবিধা পাবা। এতিয়া ব'লা, সকলোটি শুবলৈ যাওঁ। কাইলৈ আক' তোমালোকৰ বিদ্যালয় খোলা আছে নহয়!" এইবুলি কৈ দেউতাক বিছনাত পৰিলগৈ। বিছনাত শুই শুই দেউতাকে দৰ্শনা আৰু দুৰ্লভলৈ চাই ক'লে— "মই এতিয়া স্কাউট আৰু গাইডৰ প্ৰাৰ্থনা গীত এটি গাম; তোমালোকে শুনি শুনি টোপনি যোৱা।" দেউতাকে গীতটো গাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে—

স্কাউট-গাইডৰ প্ৰাৰ্থনা গীত

"দয়া কৰ দান ভক্তি কা হমে পৰমাত্মা দেনা,
দয়া কৰণা হমাৰি আত্মামে শুদ্ধতা দেনা,
হামাৰে ধ্যান মে আও প্ৰভু আঁখো মে বস যাও
আন্ধেৰে দিল মে আ-কৰকে পৰম জ্যোতি জগা দেনা।
বহা দো প্ৰেম কি গঙ্গা দিলো মে প্ৰেমকা সাগৰ,
হমে আপচ মে মিলজুল কৰ প্ৰভু ৰহনা শিখা দেনা।
হমাৰা কৰ্ম হো সেৱা হমাৰা ধৰ্ম হো সেৱা,
সদা ইমান হো সেৱা ও সেৱকচৰ বনা দেনা।
ৱতন কে ৱাস্তে জিনা ৱতন কে ৱাস্তে মৰণা,
ৱতন পৰ জাঁ ফিদা কৰণা প্ৰভু হামকো শিখা দেনা।
দয়া কৰ দান ভক্তি কা হমে পৰমাত্মা দেনা,
দয়া কৰণা হামাৰি আত্মা মে শুদ্ধতা দেনা।"

জানো আহা

স্কাউট সংগঠনৰ জন্মদাতা — বেডেন পাৱেল
গাইড সংগঠনৰ জন্মদাতা — এগনেচ বেডেন পাৱেল
কাব — ছয়ৰ পৰা দহ বছৰ বয়সৰ ল'ৰা সদস্য
বুলবুল — ছয়ৰ পৰা দহ বছৰ বয়সৰ ছোৱালী সদস্যা
স্কাউট — এঘাৰৰ পৰা সোতৰ বছৰ বয়সৰ ল'ৰা সদস্য
গাইড — এঘাৰৰ পৰা সোতৰ বছৰ বয়সৰ ছোৱালী সদস্যা
ৰোভাৰ — ওঠৰৰ পৰা পঁচিশ বছৰ বয়সৰ ল'ৰা সদস্য
ৰেঞ্জাৰ — ওঠৰৰ পৰা পঁচিশ বছৰ বয়সৰ ছোৱালী সদস্যা
স্কাউট মাষ্টাৰ — স্কাউট গোটৰ দায়িত্বত থকা শিক্ষক
গাইড কেপ্তেইন — গাইড গোটৰ দায়িত্বত থকা শিক্ষয়িত্ৰী

ক — পাঠভিত্তিক ক্রিয়া

১) **'স্কাউট আৰু গাইড' পাঠটো দলগতভাৱে মনোযোগেৰে পঢ়া। পাঠটোত দৰ্শনা আৰু দুলৰ্ভৰ ভিতৰত কোনে দেউতাকক বেছিকৈ প্ৰশ্ন কৰিছে বিচাৰি উলিওৱা।**

২) **উত্তৰ কোৱা আৰু লিখা।**

ক) দৰ্শনাহঁতে দূৰদৰ্শনৰ বাতৰিত কোনখন নদীৰ বানপানীৰ দৃশ্য দেখা পাইছিল?

খ) চৰকাৰী বাহিনীয়ে বানপীড়িত ৰাইজৰ মাজত কি কি বিতৰণ কৰিছিল?

গ) চৰকাৰী বাহিনীক সহায় কৰা যুৱক-যুৱতীসকল কোন?

(ঘ) যুৱক-যুৱতীসকলে কি পোছাক পিন্ধি বান সাহায্যৰ কাম কৰিছিল?

(ঙ) দৰ্শনাহঁতৰ দেউতাকে স্কাউট আৰু গাইডৰ বিষয়ে কেনেকৈ জানিলে?

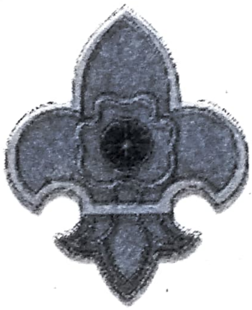

৩) **স্কাউট আৰু গাইড সংগঠনৰ মূল কথাখিনি চমুকৈ লিখা।**

৪) **পাঠটোৰ জটিল শব্দবোৰৰ অৰ্থ জানি লোৱা।**

শব্দ	অৰ্থ
থাউনি	পানীত তল নোযোৱাকৈ ভৰিৰে পোৱা পানীৰ তলৰ মাটি।
নাজল-নাথল অৱস্থা	আলাই আথানি।
বিপদসংকুল	বিপদেৰে ভৰা।
আনুগত্য	বাধ্য হৈ থকা অৱস্থা।
জনহিতকৰ	জনসাধাৰণৰ বাবে মংগলজনক।
স্বাৱলম্বী	আপোনাক আপুনি প্ৰতিপাল কৰা।
হস্ত-শিল্প	কুটীৰ-শিল্প।
হুৱা-দুৱা	বিপদ আদিত কৰা চিঞৰ বাখৰ।
জনপ্ৰিয়	জনসাধাৰণে ভাল পোৱা।
উচ্ছৃংখল	নিয়ম নমনা।
সংকল্প	দৃঢ় ইচ্ছা, প্ৰতিজ্ঞা।

৫) প্ৰথমে অকলে পঢ়া। তাৰ পাছত সৰু সৰু দলত ভাগ হৈ পঢ়া আৰু বাকীবোৰে শুনা।

উপকাৰ	অপকাৰ	পৰোপকাৰ	নিৰ্বিকাৰ
সৎ চিন্তা	সৎ কৰ্ম	সৎ চৰিত্ৰ	সৎসংগ
সমাজ-সেৱা	গুৰু-সেৱা	অতিথি-সেৱা	দেশ-সেৱা
আত্মকথা	আত্মত্যাগ	আত্মতুষ্টি	আত্মগ্লানি
অপকৰ্ম	অপবাদ	অপহৰণ	অপসংস্কৃতি

খ— ভাষা অধ্যয়ন (ব্যাৱহাৰিক ব্যাকৰণ)

৬) কাষৰ ফুলপাহৰ পৰা শব্দ আনি তলৰ বাক্যকেইটা সম্পূৰ্ণ কৰা।

ক) স্বাধীনতা আন্দোলনত মহাত্মা গান্ধীয়ে অশেষ ———— স্বীকাৰ কৰিছিল।

খ) জননী জন্মভূমিৰ প্ৰতি প্ৰতিজন মানুহৰ ———— থকা উচিত।

গ) সদায় ভাল সংগৰ লগত ———— কৰিব লাগে।

ঘ) ———— গুণে মানুহক মহান কৰে।

ঙ) ———— স্কাউট আৰু গাইডৰ মূল কথা।

বন্ধুত্ব, ত্যাগ, আনুগত্য, সাধুতা, পৰোপকাৰ

৭) তলত দিয়া বিশেষ্য পদবোৰৰ পৰা গুণবাচক বিশেষ্যবোৰ বাছি উলিয়াই লিখা।

দেশ, লক্ষ্য, বুলবুল, একতা

সংকল্প, গাইড, পৰোপকাৰ, ত্যাগ

দয়া, আনুগত্য, বন্ধুত্ব, পতাকা

৮) বিপৰীত অৰ্থ বুজোৱা শব্দ লিখা।

ন্যায় —

সৎচৰিত্ৰ —

সাধু —

বিশ্বাস —

হিত —

গ — জ্ঞান সম্প্ৰসাৰণ

) তলৰ চিঠিখন পঢ়া আৰু প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা।

শ্ৰীহৰি

গুৱাহাটী
২১-০৫-২০১৩

কল্যাণীয়া মাজনী,

মোৰ আশীৰ্বাদ গ্ৰহণ কৰিবা। আশাকৰোঁ মাৰাৰ লগতে মুনু আৰু তুমি কুশলে আছা। ভগৱানৰ কৃপাত ময়ো ভালে আছোঁ। তোমাৰ চিঠিখন পঢ়ি সন্তোষ পালোঁ। তুমি বাক্যবোৰ শুদ্ধকৈ লিখিব পাৰিছা, কেৱল দুই-এঠাইত বানান ভুল কৰিছা। বানান লিখাৰ ক্ষেত্ৰত সদায় সাৱধান হ'বা। সন্দেহ থাকিলে অভিধানৰ সহায় ল'বা।

চাকৰিৰ সংক্ৰান্তত যদিও মই গুৱাহাটীত আছোঁহি, তথাপি অনবৰতে তোমালোকৰ বাবে চিন্তা লাগি থাকে। অৱশ্যে মাৰাই ঘৰৰ যাৱতীয় কাম-কাজ কৰাৰ উপৰি তোমালোকৰ যত্ন লোৱাত ত্ৰুটি কৰা নাই। তেওঁ অকলে মাক-দেউতাক দুয়োৰে দায়িত্ব পালন কৰিছে। তাৰবাবে তেওঁৰ যথেষ্ট কষ্টও হৈছে। মুনু আৰু তুমি মাৰাক ঘৰুৱা কাম-বনত সহায় কৰি দিবা। তেওঁ নিজৰ স্বাস্থ্যৰ যত্ন লৈছেনে নাই তাৰ প্ৰতিও লক্ষ্য ৰাখিবা। মোৰ বাবে তোমালোকে চিন্তা কৰি নাথাকিবা।

তোমালোকৰ দ্বিতীয় গোট মূল্যায়ন ওচৰ চাপিছে বুলি তুমি চিঠিত উল্লেখ কৰিছা। তোমালোক দুয়ো ভালদৰে পঢ়া-শুনা কৰিবা। তুমি মুনুৰ বায়েক যেতিয়া মুনুৰ পঢ়া-শুনাতো মাজে মাজে চকু দিবা। গণিতৰ অনুশীলন নিতৌ কৰিবা আৰু মুনুকো কৰিবলৈ দিবা।

মাজনী, তোমালোকৰ বিদ্যালয়ত স্কাউট আৰু গাইডৰ শাখা খুলিছে বুলি জানি আনন্দ পালোঁ। পাৰিলে মুনু আৰু তুমি ক্ৰমে 'কাব' আৰু 'গাইড' হিচাপে সদস্যভুক্ত হ'বা।

আজিলৈ সামৰোঁ। শেষত তোমালোক দুয়ো মোৰ আশীৰ্বাদ আৰু মৰম ল'বা। মাৰাক মোৰ মৰম দিবা।

ইতি-

....

ক) চিঠিখন মাজনীলৈ কোনে লিখিছে?

খ) মুনু আৰু মাজনীৰ মাজত কি সম্বন্ধ?

গ) চিঠিখন পঢ়ি মুনু ল'ৰা নে ছোৱালী চিনাক্ত কৰা।

ঘ) চিঠিখনত কোনটো বিষয় সদায় অনুশীলন কৰাৰ কথা কোৱা হৈছে?

ঙ) বানান লিখোঁতে কিহৰ সহায় ল'ব লাগে?

১০) তলত উল্লেখ কৰা গীতসমূহ কেতিয়া আৰু ক'ত গোৱা হয় ?

ক) 'জন গণ মন অধিনায়ক...............'

খ) 'চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী...................'

গ) 'শ্ৰীময়ী অসমীৰ শীতল বুকুত উঠে.............'

ঘ) 'ভাৰত স্কাউট-গাইড ঝণ্ডা উচ্চা সদা ৰহেগা............'

১১) তোমাৰ পাঠত মৌ-পালন, মীন-পালন, কৃষি, বয়ন, হস্ত-শিল্প— এইকেইটা বৃত্তিৰ নাম উল্লেখ আছে। ইয়াৰ বাহিৰে আৰু কি কি বৃত্তিৰ নাম জানা লিখা।

১২) তুমি অকলে আৰু দলীয়ভাৱে কৰি ভাল পোৱা কামৰ তালিকা কৰা।

১৩) এসপ্তাহৰ বাবে ৰেডিঅ' বা দূৰদৰ্শনৰ সন্ধিয়াৰ বাতৰি লৈ ঘাই ঘাই বাতৰিখিনি লিখি শিক্ষকক দেখুওৱা।

১৪)

'একতাৰ বৰ বল'— সকলোৱে জানে,
একেলগে থাকিলে কি কৰিব আনে ?
লগ হৈ ভেটোঁ আমি বাৰিষাৰ বান,
দা-কোৰ লৈ গাওঁ একতাৰ গান।
বান্ধো আমি ৰাজআলি, পীড়িতৰ ঘৰ,
সকলো আপোন মোৰ, নাই কোনো পৰ।

ওপৰৰ পদ্যটোৰ দৰে তোমালোকেও নিজে 'একতা'ক বিষয় হিচাপে লৈ পদ্য এটা লিখা। পদ্যটোৰ নাম দিবা আৰু শিক্ষকক দেখুৱাবা।

ঘ — প্ৰকল্প

- **তলত দিয়া যিকোনো এখন স্থানলৈ ক্ষেত্ৰ-ভ্ৰমণৰ বাবে গৈ ক্ষেত্ৰভিত্তিক টোকা এটা প্ৰস্তুত কৰা।**

ক) কৃষি পাম

খ) মৎস্য পালন আৰু উৎপাদন কেন্দ্ৰ

গ) জাতীয় পতাকা প্ৰস্তুত কেন্দ্ৰ

ঘ) শুৱালকুছিৰ বস্ত্ৰ উদ্যোগৰ স্থান

ঙ) সৰ্থেবাৰীৰ কাঁহ শিল্পৰ উদ্যোগ

চ) নলবাৰীৰ বাঁহ-বেতৰ উদ্যোগ